AAN DE RAAD

Datum behandeld in college	18 augustus 2026	**Zaaknummer**	2026-119484
Datum agendering	8 oktober 2026		
Afdeling	Bedrijfsvoering		
Onderwerp	Aanpassen reclamebelasting binnenstad Franeker en verkenning gemeentebreed ondernemersfonds		
Portefeuillehouder	M. van der Meer		

Samenvatting

Dit voorstel wijzigt per 2027 het reclamebelastingstelsel in de binnenstad van Franeker naar een uniform tarief van € 600 en voorziet in een tijdelijke subsidieaanvulling van in totaal € 63.000 voor Stichting Ster van Elfsteden. Dit besluit volgt op onderzoek naar de huidige, verouderde zonering en is bedoeld als overbrugging naar een structurele systematiek. Parallel hieraan start het college een verkenning naar de haalbaarheid van een toekomstbestendig gemeentebreed ondernemersfonds vanaf 2029.

Voorstel

1. Per 1 januari 2027 de reclamebelasting voor de binnenstad van Franeker aan te passen naar een uniform vast tarief van € 600 per belastingplichtige;
2. Voor de belastingplicht aan te sluiten bij het herziene centrumgebied zoals opgenomen in de binnenstadsvisie Franeker 2023;
3. De subsidie aan Stichting Ster van Elfsteden aan te vullen met € 30.000 in 2027 en met € 33.000 in 2028;
4. Deze aanvullende subsidie van in totaal € 63.000 te dekken uit de post Onvoorzien eenmalig 2026;
5. Het college opdracht te geven een verkenning uit te voeren naar een toekomstbestendig gemeentebreed ondernemersfonds.

Aanleiding
Sinds 2011 heft de gemeente Waadhoeke reclamebelasting in de binnenstad van Franeker. De opbrengst wordt na aftrek van inningskosten, ingezet voor stadspromotie, evenementen en andere activiteiten die de aantrekkelijkheid van de binnenstad versterken. Dit gaat in de vorm van een subsidie van de gemeente aan de stichting STER. Deze wordt deels gedekt door de inkomsten reclamebelasting en deels door een aanvulling vanuit de algemene middelen.

De huidige systematiek staat onder druk. Het aantal belastingplichtigen neemt af, het kernwinkelgebied is compacter geworden en ondernemers stellen vragen over de verdeling van lasten en baten. Ook is de juridische houdbaarheid van de huidige ABC-zonering een aandachtspunt. Daarom heeft de raad op 23 april 2026 de startnotitie Reclamebelasting vastgesteld. Daarin is afgesproken dat het college de onderzoeksresultaten vertaalt naar concrete beleidsopties, met financiële en juridische gevolgen, en deze in vierde kwartaal van 2026 ter besluitvorming aan de raad voorlegt.

De aanleiding van dit voorstel is het huidige zoneringstelsel van de binnenstad van Franeker. De voorgestelde overbrugging geldt alleen voor de binnenstad van Franeker. De verkenning van het ondernemersfonds gaat over de hele gemeente en zal dus ook betrekking hebben op St.-Annaparochie waar op dit moment ook reclamebelasting wordt geheven.

Beoogd (meetbaar) effect
Een juridisch houdbare en financieel overbrugbare financiering van binnenstadsactiviteiten in Franeker vanaf 1 januari 2027.
Vanaf 2029 zal er een toekomstbestendige heffingssystematiek zijn met voldoende draagvlak en duidelijke bestedingsafspraken.

Motivering
<u>Argumenten</u>

1.1 Eén tarief maakt het stelsel eenvoudiger en juridisch beter uitlegbaar.
De huidige ABC-zonering, waarbij in verschillende gebieden verschillende tarieven worden gehanteerd, is verouderd en kwetsbaar. Door een uniform tarief te hanteren binnen het herziene centrumgebied vervalt de belangrijkste discussie over verschillen tussen zones. Dit beperkt het risico op bezwaarprocedures en maakt de uitvoering eenvoudiger.

1.2 Het tarief van € 600 is een overgangstarief.
Voor steeds meer ondernemers in de binnenstad zijn de huidige bedragen te hoog. Het bedrag van € 600 ligt lager dan de huidige hoogste tarieven (zone A: €895 en zone B: € 716) en is daardoor beter uitlegbaar richting ondernemers. Tegelijk blijft er nog een substantiële opbrengst over voor binnenstadsactiviteiten.

2.1 Het herziene centrumgebied sluit aan bij de Binnenstadsvisie Franeker 2023.
Het voorstel sluit aan bij de Actualisatie Binnenstadsvisie Franeker, vastgesteld op 29 juni 2023. Door de centrumkaart uit de Binnenstadsvisie als uitgangspunt te nemen, sluit de heffing beter aan bij de actuele ruimtelijke en economische situatie.

3.1 De tijdelijke gemeentelijke aanvulling voorkomt plotselinge terugval in activiteiten.
De opbrengsten van de reclamebelasting zijn de afgelopen jaren fors afgenomen. Het afgelopen jaar bracht ongeveer € 85.000 na aftrek van kosten op. Door de overgang naar bovengenoemd tarief daalt de opbrengst. Uitgangspunt is echter dat het huidige niveau van activiteiten blijft behouden. Om hetzelfde programma aan te blijven bieden is daarom een hogere bijdrage vanuit de gemeente noodzakelijk.

4.1 Bestaande budgetten zijn niet toereikend.
Om de subsidie in 2027 en 2028 aan te kunnen vullen is extra budget nodig.

4.2 Dekking van de tijdelijke aanvullende subsidie ten laste van onvoorzien eenmalig 2026.
Hoewel de budgetten in 2027 en 2028 besteed gaan worden is het voor de voortgang nu nodig om de dekking te regelen. Binnen onvoorzien eenmalig is daarvoor ruimte.

5.1 Een gemeentebreed ondernemersfonds kan een structurele oplossing zijn.
Een ondernemersfonds op basis van een opslag op de onroerendezaakbelasting voor niet-woningen spreidt de lasten breder en kan gebiedsgericht worden ingezet. Gemeenten als Harlingen, Leeuwarden en Sudwest – Fryslân werken met een ondernemersfonds. Voor de gehele gemeente wordt dit als een toekomstbestendig model gezien. Dit vraagt wel een zorgvuldig proces met ondernemers en andere belanghebbenden. Daarom wordt nu alleen gevraagd om een verkenning, niet om invoering.

5.2 Er ligt een gedegen basis om de eerste stap richting een toekomstbestendig systeem te zetten. De afgelopen periode is aan de hand van de rapportage van CLOK, de startnotitie en een ambtelijke verkenning van de systemen van andere gemeenten het gesprek gevoerd met de diverse partijen waaronder STER en Ondernemersvereniging Franeker (OVF). Er is een online enquête uitgezet en zijn inloopsessies georganiseerd. Deze informatie biedt voldoende aanknopingspunten om nu te kiezen om gefaseerd verder te gaan.

5.3 De verkenning sluit aan bij de ambities uit het coalitieakkoord Waadhoeke 2026-2030.
Het voorstel past bij de lijn uit het coalitieakkoord om middelen die door ondernemers en sectoren worden opgebracht zoveel mogelijk zichtbaar terug te laten vloeien naar versterking van economie, levendige kernen en samenwerking.

<u>Kanttekeningen/risico's</u>

2.1 De nieuwe zone kan nog opnieuw reden tot discussie zijn.
Door het wegvallen van de complete C-zone en een deel van de B-zone kan dit bij de overblijvende belastingplichtigen discussies opleveren en de vraag oproepen waarom zij nog wel moeten betalen. Door juiste communicatie in combinatie met de link naar de Binnenstadsvisie Franeker 2023 kan dit hopelijk worden weerlegd.

3.1 De aanvulling is tijdelijk en wordt niet automatisch doorgezet.
De incidentele bijdrage geldt alleen voor 2027 en 2028. Er wordt bewust niet structureel extra bijgedragen.
Daarmee blijft druk op het proces om tijdig tot een structurele toekomstbestendige keuze te komen.

3.2 De gemeentelijke bijdrage kan onvoldoende toereikend zijn door een aanhoudende afname van ondernemers en/of reclame-uitingen.
In het geval er nog meer ondernemers of reclame wordt weggehaald, zal dit impact hebben op de opbrengst. De vastgelegde gemeentelijke bijdrage zal dan niet meer voldoende zijn om het beoogde subsidiebedrag te halen.

4.2 Het extra budget moet worden overgeheveld naar 2027 en 2028.
Subsidies moeten in het jaar waarin de prestaties geleverd worden verantwoord worden. Dat betekent dat de tijdelijke aanvullende subsidie overgeheveld moet worden naar komende jaren. Dat kan via de reserve Toezeggingen (dorpen en wijken).

5.1 Een gemeentebreed ondernemersfonds vraagt draagvlak.
Bij een gemeentebreed fonds betalen ook eigenaren en gebruikers van niet-woningen buiten de binnenstad mee. Dat kan weerstand oproepen. Daarom is een zorgvuldig participatieproces nodig, met duidelijke uitleg over trekkingsgebieden, zeggenschap en besteding van middelen. Een gemeentebreed ondernemersfonds kan nl. ook voor andere initiatieven van ondernemers worden ingezet, bijv. op bedrijventerreinen.

5.2 De verkenning kan resulteren in een negatief advies voor een gemeentebreed ondernemersfonds.
In het geval dat de verkenning naar een gemeentebreed ondernemersfonds resulteert in een negatief advies zal er tijdig een alternatief moeten worden gekozen. Dit kan betekenen dat de overbrugging van 2027 en 2028 verlengd moet worden.

Alternatieven

Alternatief A: Per 1 januari 2027 de reclamebelasting voor de binnenstad van Franeker aan te passen naar een uniform vast tarief lager of hoger dan de voorgestelde € 600,00 per belastingplichtige.
Bij een lager tarief zal de benodigde bijdrage van de gemeente hoger moeten zijn om het huidige niveau van de binnenstadsactiviteiten te kunnen behouden. Bij een hoger tarief zal er weliswaar meer geld worden opgehaald, maar dit zal een negatief effect hebben op de acceptatie van ondernemers.

Alternatief B: Reclamebelasting afschaffen en de subsidie volledig gemeentelijk dekken.
Dit geeft ondernemers direct lastenverlichting, maar verplaatst de onkosten volledig naar de gemeente. Dit wordt niet geadviseerd, omdat daarmee de koppeling tussen de ondernemersbijdrage en binnenstadsactiviteiten verdwijnt en doet een groter beroep op ons budget voor subsidies.

Alternatief C: Reclamebelasting afschaffen zonder gemeentelijke dekking.
Dit leidt tot een forse terugval in middelen voor Stichting STER en daarmee voor promotie, evenementen en centrumactiviteiten. Dit wordt niet geadviseerd, omdat het haaks staat op de ambitie voor een vitale binnenstad.

Alternatief D: Geen gemeentelijke aanvulling op de reclamebelasting.
Zonder tijdelijke aanvulling moeten activiteiten, evenementen en promotie in de binnenstad direct worden afgeschaald. Dat is onwenselijk voor de levendigheid en economische vitaliteit van Franeker, staat haaks op de ambitie voor een vitale binnenstad en de kaderstelling in de startnotitie *"Tot dusver is de ambitie om op dezelfde voet door te gaan en vormen deze bedragen het vertrekpunt".*

Alternatief E: Een bedrijveninvesteringszone invoeren.
In de rapportage van CLOK wordt ook een bedrijveninvesteringszone als mogelijkheid genoemd. Dit is voor 1 januari 2027 niet haalbaar. Het vraagt een uitgewerkt plan, draagvlakmeting en formele besluitvorming. Dit alternatief blijft onderdeel van de bredere verkenning.

Alternatief F: Reclamebelasting baseren op WOZ-waarde.
Dit is in het centrum van Franeker complex. Er zijn veel panden waarbij wonen en werken worden gecombineerd hierdoor ontstaat extra uitzoekwerk en kans op bezwaar. Dit wordt daarom niet geadviseerd.

Vervolg

- 10 september 2026: kernsessie met de gemeenteraad over het voorstel en de vervolgstappen;
- Als de kernsessie aanleiding geeft tot aanpassing, een nieuw collegebesluit;
- Vierde kwartaal 2026: raadsbesluit;
- 1 januari 2027: inwerkingtreding uniforme reclamebelasting Franeker;
- 2027: verkenning gemeentebreed ondernemersfonds, inclusief participatie;
- Eerste kwartaal 2028: terugkoppeling aan de raad over de uitkomsten van de verkenning;
- 2028: besluitvorming over de systematiek vanaf 2029.

Participatie
Het onderzoek en het vervolgproces zijn afgestemd in overleg met STER en OVF. Ook zijn de ondernemers betrokken via twee inloopmomenten. Bij de vervolgstappen worden STER, OVF, OFSA, ondernemers in de binnenstad en andere belanghebbenden betrokken bij de verdere uitwerking. Bij de verkenning naar een gemeentebreed ondernemersfonds wordt de kring verbreed naar ondernemers en andere belanghebbenden in de hele gemeente.

Financiën
<u>Huidige situatie:</u>
De subsidie in Franeker aan Stichting STER bedraagt circa € 160.000. Hiervan wordt circa € 75.000 gedekt uit algemene middelen. Het resterende deel wordt gedekt uit de netto-opbrengst van de reclamebelasting, in 2026 geraamd op € 85.000.

<u>Nieuwe situatie:</u>
Bij 96 belastingplichtigen en een tarief van € 600,00 bedraagt de bruto opbrengst € 57.600. Na de aftrek van uitvoerings- en inningskosten resteert naar verwachting circa € 55.000.

Dit betekent dat een aanvullende gemeentelijke bijdrage nodig is van minimaal € 30.000 om de binnenstadsactiviteiten in de overgangsjaren op peil te houden.
Voor 2027 en 2028 wordt voorgesteld om een bedrag van € 30.000 (2027) en € 33.000 (2028) te begroten en deze te dekken uit de post Onvoorzien eenmalig. De stand van onvoorzien eenmalig is na de 6e vastgestelde begrotingswijziging 2026 € 714.854. Inmiddels is de 7e begrotingswijziging 2026 op route waarna het saldo € 425.568 is en daarmee toereikend om deze lasten te dekken.

Er is een aanname gedaan t.a.v. een afname van het aantal ondernemers i.c.m. een kostenstijging.

Tijdens de verkenning naar een gemeentebreed ondernemersfonds wordt ook onderzocht welke impact dit fonds zal hebben op de ambtelijke organisatie en of er een extern bureau moet worden ingeschakeld. De kosten hiervan zijn nog niet meegenomen in dit voorstel.

Bijlagen
Bijlage 1: Startnotitie Reclamebelasting
Bijlage 2: CLOK Analyse Reclamebelasting Franeker
Bijlage 3: Samenvatting participatiemomenten
Bijlage 4: Huidige zonering en centrumkaart Binnenstadsvisie Franeker 2023
Bijlage 5: Detailuitwerking en afwegingsmatrix

Burgemeester en wethouders van Waadhoeke

, burgemeester

, secretaris

NR.: 2026-119484

De raad van de gemeente Waadhoeke

Gezien het voorstel van het college van burgemeester en wethouders van Waadhoeke van 18 augustus 2026;

B E S L U I T

1. Per 1 januari 2027 de reclamebelasting voor de binnenstad van Franeker aan te passen naar een uniform vast tarief van € 600 per belastingplichtige;
2. Voor de belastingplicht aan te sluiten bij het herziene centrumgebied zoals opgenomen in de binnenstadsvisie Franeker 2023
3. De subsidie aan Stichting Ster van Elfsteden aan te vullen met € 30.000 in 2027 en met € 33.000 in 2028;
4. Deze aanvullende subsidie van in totaal € 63.000 te dekken uit de post Onvoorzien eenmalig 2026;
5. Het college opdracht te geven een verkenning uit te voeren naar een toekomstbestendig gemeentebreed ondernemersfonds.

Aldus vastgesteld in de openbare

raadsvergadering van 8 oktobber 2026,

,voorzitter

,griffier

Dit document is digitaal ondertekend.